

Seat No. : _____

AF-103

April-2025

B.Com., Sem.-VI

CE-303 (A) : Advance A/c & Auditing
(Management Accounting-II)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. એક વસ્તુનું પ્રમાણ મિશ્રણ નીચે મુજબ છે :

14

માલસામાન	કિલો	કિલોદીઠ કિંમત (₹)
A	25	8
B	35	6
C	40	4

સામાન્ય બગાડનું પ્રમાણ દાખલ કરેલ માલના 20% જેટલું છે. બગાડની ઉપજ થતી નથી. ખરેખર ઉત્પાદન 4,800 કિલોનું થયું. ખરેખર માલસામાનની વપરાશ અને પડતર નીચે મુજબ હતી :

માલસામાન	કિલો	કુલ કિંમત (₹)
A	1,300	11,700
B	1,900	13,300
C	2,400	8,640

નીચેના વિચલનોની ગણતરી કરો :

- માલસામાન ખર્ચ વિચલન
- માલસામાન વપરાશ વિચલન
- માલસામાન ભાવ વિચલન
- માલસામાન મિશ્રણ વિચલન
- માલસામાન ઉપજ વિચલન

અથવા

1. મહેતા કંપની લિ.ની વસ્તુ 'A'ના એકમઠીઠ પ્રમાણિત કામદાર કલાકો અને ચુકવણીના દર અંગેની માહિતી નીચે મુજબ છે :

14

કામદારો	કલાકો	કલાકઠીઠ દર (₹)
કુશળ	10	25
અર્ધકુશળ	20	15
બિનકુશળ	10	10

ખરેખર ઉત્પાદન A વસ્તુના 500 એકમોનું થયું જેના માટે ખરેખર કામના કલાકો અને ખરેખર મજૂરી નીચે મુજબ છે :

કામદારો	કુલ કલાકો	કુલ (₹)
કુશળ	6,000	1,47,000
અર્ધકુશળ	9,000	1,26,000
બિનકુશળ	5,000	62,500

નીચેના વિચલનોની ગણતરી કરો :

- મજૂરી ખર્ચ વિચલન
 - મજૂરી દર વિચલન
 - મજૂર મિશ્રણ વિચલન
2. નિત્યાનંદ લિ. ની માર્ચ માસની પરોક્ષ ખર્ચની માહિતી નીચે મુજબ છે :

14

વિગત	પ્રમાણ	ખરેખર
ઉત્પાદન એકમો	18,000	24,000
કામકાજના દિવસો	25	26
કલાકો	36,000	24,000
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા (₹)	36,000	50,000
સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચા (₹)	72,000	80,000

નીચેના વિચલનોની ગણતરી કરો :

- (i) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ ચુકવણી (દર) વિચલન
- (ii) ચલિત પરોક્ષ ખર્ચ કાર્યક્ષમતા વિચલન
- (iii) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ બજેટ વિચલન
- (iv) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ જથ્થા વિચલન
- (v) સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ કાર્યક્ષમતા વિચલન
- (vi) કેલેન્ડર વિચલન

અથવા

2. નીચેની માહિતીના આધારે ગણતરી કરો :

14

- (i) વેચાણ મૂલ્ય વિચલન
- (ii) વેચાણ કિંમત વિચલન
- (iii) વેચાણ જથ્થા વિચલન
- (iv) વેચાણ મિશ્રણ વિચલન
- (v) વેચાણ પેટા જથ્થા વિચલન

ઉત્પાદ	પ્રમાણ		ખરેખર	
	જથ્થો (એકમો)	કુલ કિંમત (₹)	જથ્થો (એકમો)	કુલ કિંમત (₹)
A	4,000	40,000	6,000	54,000
B	6,400	89,600	5,600	84,000
C	5,600	1,23,200	8,400	1,68,000

3. હિમાંશુ લિમિટેડ એક યંત્ર ખરીદવા માગે છે. ₹ 5,00,000 કિંમતનું એક એવા બે યંત્રો X અને Y પ્રાપ્ત છે. દરેક યંત્રનું અંદાજિત આયુષ્ય પાંચ વર્ષનું છે. ભંગારકિંમત નથી. કંપનીનો નિયત વળતરનો દર વાર્ષિક 12% છે. કંપનીને લાગુ પડતો કરવેરાનો દર 50% છે. બંને યંત્રોની ઘસારો અને કરવેરા પહેલાની અંદાજિત કમાણી નીચે મુજબ છે :

14

વર્ષ	X	Y
1	1,75,000	2,75,000
2	2,00,000	3,25,000
3	3,25,000	2,50,000
4	2,50,000	1,50,000
5	1,50,000	1,70,000

નીચે દર્શાવેલી રીતનો ઉપયોગ કરી સૌથી નફાકારક યંત્રની પસંદગી કરો :

- (i) પરત આપ સમય
- (ii) સરેરાશ વળતર દરની પદ્ધતિ
- (iii) ચોખ્ખા વર્તમાન મૂલ્યની પદ્ધતિ

વાર્ષિક 12%ના દરે ₹ 1નું વર્તમાન મૂલ્ય પ્રથમ પાંચ વર્ષ માટે અનુક્રમે 0.893, 0.797, 0.712, 0.636, 0.567 છે.

અથવા

- 3. (A) મૂડી બજેટનો અર્થ અને તેનું મહત્વ સમજાવો. 7
- (B) આંતરિક વળતર દરની પદ્ધતિ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. 7

- 4. (A) અર્થવ લિમિટેડની એક વર્ષની માહિતી નીચે આપેલ છે : 7

વેચાણના એકમો	60,000
સમતૂટ બિંદુ વેચાણ	₹ 19,80,000
નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર	30%
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત	₹ 60

ઉપરની વિગતો પરથી ગણતરી કરો :

- (1) સ્થિર ખર્ચા
- (2) ચલિત ખર્ચા
- (3) સલામતીનો ગાળો
- (4) ₹ 9,72,000નો નફો મેળવવા જરૂરી વેચાણની રકમ

- (B) પ્રિયા લિમિટેડની ધંધાકીય માહિતી નીચે મુજબ છે : 7

વિગત	વર્ષ 2022	વર્ષ 2023
કુલ પડતર (₹)	43,000	55,000
વેચાણ (₹)	40,000	60,000

ઉપરોક્ત વિગતો પરથી નીચેના જવાબ આપો :

- (i) નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર
- (ii) સ્થિર ખર્ચ અને વર્ષ 2023ના ચલિત ખર્ચા
- (iii) સમતૂટ બિંદુ (₹ માં)
- (iv) ₹ 80,000ના વેચાણે થનાર નફો

અથવા

- 4. (A) 'ચાવીરૂપ પરિબલ' વિશે ટૂંકનોંધ લખો. 7
- (B) સંબંધિત પડતર અને વૈકલ્પિક પડતર ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. 7

5. નીચે આપેલા પેટાપ્રશ્નો માટે સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો : (કોઈપણ સાત)

14

- (1) નયન લિમિટેડે ₹ 52,200માં 29,000 કિલોગ્રામ માલસામાન ખરીદ્યો. જો માલસામાન ભાવ વિચલન ₹ 5,800 (અનુકૂળ) હોય તો માલસામાનનો કિલોગ્રામ દીઠ પ્રમાણ ભાવ _____ થશે.
- (a) ₹ 1.80 (b) ₹ 2.00
(c) ₹ 2.15 (d) ઉપરમાંથી એકપણ નહિ
- (2) ખરેખર પડતર કરતાં પ્રમાણ પડતરનું વધી જવું એ _____ કહેવાય.
- (a) અનુકૂળ વિચલન (b) પ્રતિકૂળ વિચલન
(c) અસામાન્ય વધારો (d) ઉપરનામાંથી એકપણ નહિ
- (3) ઉત્પાદનમાં હલકી ગુણવત્તાના કારણે માલસામાન વપરાશના કારણે માલસામાન વપરાશ વિચલન _____ થાય.
- (a) અનુકૂળ (b) પ્રતિકૂળ
(c) શૂન્ય (d) એકપણ નહિ
- (4) એક કંપની પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે. એક માસ દરમિયાન ખરેખર સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ ₹ 1,10,000 થયો, (જે બજેટ મુજબના સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ કરતાં 10% વધુ છે.)
ઉપરની વિગતો પરથી નક્કી કરો કે સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચ બજેટ વિચલન કેટલું હશે ?
- (a) ₹ - 10,000 (b) ₹ - 11,000
(c) ₹ + 10,000 (d) ઉપરમાંથી કોઈપણ નહિ
- (5) જો ખરેખર વેચાણ 10000 એકમો, બજેટ મુજબ 14000 એકમો, ખરેખર વેચાણ કિંમત એકમદીઠ ₹ 8 અને બજેટ મુજબ એકમદીઠ વેચાણ કિંમત ₹ 10 હોય તો વેચાણ જથ્થા વિચલન _____ હશે.
- (a) + 40,000 (અનુ.) (b) + 32,000 (અનુ.)
(c) - 40,000 (પ્રતિ.) (d) - 32,000 (પ્રતિ.)
- (6) વટાવ અવયવ કઈ પદ્ધતિમાં સૌથી વધુ જરૂરી છે ?
- (a) પરત આપ સમય (b) સંરેરાશ વળતર દર
(c) ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય (d) ઉપરમાંથી કોઈપણ નહિ

- (7) એક પ્રોજેક્ટનું ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય 10%ના વટાવ પરિબળો + 1,26,600 (અનુ.) તથા 15% ના વટાવ પરિબળ મુજબ – 4,380 (પ્રતિ.) છે. આંતરિક વળતરનો દર _____ છે.
- (a) 10.40% (b) 14%
- (c) 14.83% (d) ઉપરમાંથી એકપણ નહિ
- (8) સમતૂટ બિંદુએ મળતો ફાળો = _____.
- (a) નફો (b) નુકસાન
- (c) કુલ ચલિત ખર્ચ (d) કુલ સ્થિર ખર્ચ
- (9) નીચેના પૈકી નફો શોધવા માટેનું કયું સૂત્ર ખોટું છે ?
- (a) નફો = ફાળો – સ્થિર ખર્ચ
- (b) નફો = વેચાણ – (સ્થિર ખર્ચ + ચલિત ખર્ચ)
- (c) નફો = સલામતી ગાળો × પી.વી. ગુણોત્તર
- (d) નફો = વેચાણ – ચલિત ખર્ચ
- (10) જો નફા-જથ્થાનો ગુણોત્તર 50% હોય, સલામતીનો ગાળો 40% હોય અને વેચાણ ₹ 5,00,000 હોય તો 80% વેચાણે નફો નક્કી કરો.
- (a) ₹ 80,000 (b) ₹ 1,00,000
- (c) ₹ 1,60,000 (d) ₹ 50,000
-

Seat No. : _____

AF-103

April-2025

B.Com., Sem.-VI

CE-303 (A) : Advance A/c & Auditing (Management Accounting-II)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. The standard mix of a product is as follows :

14

Material	kgs.	Price per kg. (₹)
A	25	8
B	35	6
C	40	4

The normal loss is estimated at 20% of the input. There is no scrap value. Actual output of product was 4,800 kgs. Actual material consumption and cost were as follows :

Material	kgs.	Total Price (₹)
A	1,300	11,700
B	1,900	13,300
C	2,400	8,640

You are required to calculate the following variance :

- (i) Material Cost Variance
- (ii) Material Usage Variance
- (iii) Material Price Variance
- (iv) Material Mix Variance
- (v) Material Yield Variance

OR

1. The standard labour hours and rates of payment per article 'A' of Maheta Co. Ltd. were as follows :

14

Workers	Hours	Rate per hour (₹)
Skilled	10	25
Semi-skilled	20	15
Unskilled	10	10

The actual production was 500 articles of 'A' for which the actual hours worked and wages are given :

Workers	Total Hours	Total (₹)
Skilled	6,000	1,47,000
Semi-skilled	9,000	1,26,000
Unskilled	5,000	62,500

Calculate following variance :

- (i) Labour Cost Variance
- (ii) Labour Rate Variance
- (iii) Labour Mix Variance

2. The details of overhead cost for the month of March of Nityanand Ltd. are as follows : 14

Particulars	Standard	Actual
Production Units	18,000	24,000
Working days	25	26
Hours	36,000	24,000
Variable Overheads (₹)	36,000	50,000
Fixed Overheads (₹)	72,000	80,000

Calculate following variance :

- (i) Variable Overhead Expenditure Variance
- (ii) Variable Overhead Efficiency Variance
- (iii) Fixed Overhead Budget Variance
- (iv) Fixed Overhead Volume Variance
- (v) Fixed Overhead Efficiency Variance
- (vi) Calendar Variance

OR

2. From the following information, calculate

14

- (i) Sales Value Variance
- (ii) Sales Price Variance
- (iii) Sales Volume Variance
- (iv) Sales Mix Variance
- (v) Sales Sub-Volume Variance

Product	Standard		Actual	
	Quantity (units)	Total Price (₹)	Quantity (units)	Total Price (₹)
A	4,000	40,000	6,000	54,000
B	6,400	89,600	5,600	84,000
C	5,600	1,23,200	8,400	1,68,000

3. Himanshu Ltd. wishes to purchase a machine. Two machines X and Y of ₹ 5,00,000 each are available. Estimated life of each machine is 5 years, having no scrap value. Expected rate of return is 12% p.a. The applicable tax rate is 50%. The estimated earning before depreciation and taxation of both machines is under :

14

Year	X	Y
1 st	1,75,000	2,75,000
2 nd	2,00,000	3,25,000
3 rd	3,25,000	2,50,000
4 th	2,50,000	1,50,000
5 th	1,50,000	1,70,000

You are requested to guide the company, out of two machines which machine is to be purchased under :

- (i) Payback period method
- (ii) Average rate of return method
- (iii) Net present value method

Present value of ₹ 1 for first 5 years at 12% p.a. is :
0.893, 0.797, 0.712, 0.636, 0.567 respectively.

OR

- 3. (A) Explain the meaning and importance of Capital budget. 7
- (B) Explain the Internal Rate of Return with example. 7

- 4. (A) Atharv Ltd. gives the following information for a year : 7

Sales Units	60,000
Break Even Sales	₹ 19,80,000
Profit-Volume Ratio	30%
Selling price per unit	₹ 60

From the above information, calculate :

- (1) Fixed Expenses
 - (2) Variable Expenses
 - (3) Margin of Safety
 - (4) The required sales amount to earn a profit of ₹ 9,72,000
- (B) The following is the business information of Priya Ltd. : 7

Particulars	Year 2022	Year 2023
Total cost (₹)	43,000	55,000
Sales (₹)	40,000	60,000

From the above information, calculate :

- (i) Profit-Volume Ratio
- (ii) Fixed Cost and Variable Cost in the year 2023
- (iii) Break-even point (in ₹)
- (iv) Profit at the sales of ₹ 80,000

OR

- 4. (A) Write short note on : 'Key Factor' 7
- (B) Explain Relevant Cost and Marginal Cost with illustration. 7

5. Select correct answer for the following sub-question : (Any seven)

14

(1) Nayan Ltd. purchases 29,000 kgs. of material for ₹ 52,200. The material price variance was ₹ 5,800 (F). The standard price of material per kg. is _____.

- (a) ₹ 1.80 (b) ₹ 2.00
(c) ₹ 2.15 (d) None of the above

(2) Excess of standard cost over actual cost is a/an _____.

- (a) Favourable variance (b) Unfavourable variance
(c) Abnormal gain (d) None of the above

(3) Use of inferior quality raw material in production may lead to _____ Material Usage Variance.

- (a) Favourable (b) Unfavourable
(c) Zero (d) None of the above

(4) A company operates a standard costing system. During the one month, its actual fixed overhead expenditure was ₹ 1,10,000 (which is 10% above budgeted fixed overheads.)

What was the Fixed Overhead Budget Variance ?

- (a) ₹ – 10,000 (b) ₹ – 11,000
(c) ₹ + 10,000 (d) None of the above

(5) If actual sales is 10000 units, Budgeted sales is 14000 units, Actual selling price per unit is ₹ 8 and Budgeted selling price per unit is ₹ 10, what will be sales volume variance ?

- (a) + 40,000 (F) (b) + 32,000 (F)
(c) – 40,000 (U) (d) – 32,000 (U)

(6) In which method discounted factor is highly necessary ?

- (a) Pay Back Period (b) Average Rate of Return
(c) Net Present Value (d) None of the above

- (7) A project's Net present value is +1,26,600 (F) at 10% discount factor and – 4,380 (U) at 15% discount factor. Internal Rate of Return will be _____.
- (a) 10.40% (b) 14%
- (c) 14.83% (d) None of the above
- (8) Contribution received at Break Even Point = _____.
- (a) Profit (b) Loss
- (c) Total Variable cost (d) Total Fixed cost
- (9) Which of the following formula is false, to find out the profit ?
- (a) Profit = Contribution – Fixed cost
- (b) Profit = Sales – (Fixed cost + Variable cost)
- (c) Profit = Margin of Safety × P.V. Ratio
- (d) Profit = Sales – Variable cost
- (10) If P/V Ratio is 50%, Margin of safety is 40% and Sales are ₹ 5,00,000, find out profit at 80% of sales.
- (a) ₹ 80,000 (b) ₹ 1,00,000
- (c) ₹ 1,60,000 (d) ₹ 50,000
-